

V Bruseli 21. júna 2022
(OR. fr, en)

10505/22

AUDIO 58	DISINFO 57
HYBRID 65	EUAM UKRAINE 27
JAI 928	JAIEX 72
FREMP 139	POLGEN 92
CATS 43	JUSTCIV 91
ASIM 57	COHOM 65
PROCIV 87	DIGIT 125
AG 72	EJN 25
BY 5	EUROJUST 78
RELEX 856	COPEN 251
COEST 475	DATAPROTECT 199
CULT 66	CYBER 233
SOC 392	GENDER 116
VISA 111	

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Závery Rady o ochrane a bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o ochrane a bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií, ktoré Rada (všeobecné záležitosti) schválila na svojom zasadnutí 21. júna 2022.

Závery Rady o ochrane a bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE

KONŠTATUJE, ŽE:

1. Demokracia je založená na uplatňovaní práva na slobodu presvedčenia a prejavu a slobody informácií, a to tak offline, ako aj online. Toto je základným predpokladom novinárskeho povolania, ku ktorému nutne patrí aj prostredie schopné zabezpečiť ochranu a bezpečnosť novinárov a pracovníkov médií.
2. Mnohí novinári a iní pracovníci médií nemôžu v súčasnosti všade pracovať slobodne a nezávisle tak, ako by mali. Prekážok slobode prejavu a slobode poskytovať informácie, ako aj útokov na nich pribúda v Európe i inde vo svete¹. Neistota, ktorej novinári čelia, je ešte väčšia v ozbrojených konfliktoch. Aj keď sú novinári zdrojom nestranných informácií, ktoré sú nevyhnutné na zistenie faktov a pochopenie konfliktu, oni sami sa mimoriadne exponujú a môžu sa stať terčom, ako to ukazuje prebiehajúca ruská vojenská agresia voči Ukrajine².

¹ V rezolúcii Valného zhromaždenia OSN A/C.3/L.49/Rev1 „Bezpečnosť novinárov a otázka beztretnosti“ (<https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N21/329/42/PDF/N2132942.pdf?OpenElement>) sa vyjadrilo hlboké znepokojenie nad narastajúcim počtom novinárov a mediálnych pracovníkov na celom svete, ktorí boli v posledných rokoch zabití, mučení, väznení, zadržaní, obťažovaní a zastrašovaní ako priamy dôsledok ich povolania.

² Ako sa uvádza v [platforme Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov](https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594) (<https://fom.coe.int/en/pays/detail/11709594>). Pozri aj výročnú správu partnerských organizácií platformy Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov za rok 2022 s názvom „Defending Press Freedom in Times of Tension and Conflict“ (Obrana slobody médií v časoch napätia a konfliktov) (<https://rm.coe.int/platform-protection-of-journalists-annual-report-2022/1680a64fe1>).

3. Novinári a iní pracovníci médií čelia viacerým hrozbám a sú konfrontovaní so stigmatizáciou, zastrašovaním, nezákonným sledovaním a násilím vo forme fyzickej a psychickej ujmy alebo dokonca vraždy, zákerného stíhania, neprimeraného hospodárskeho nátlaku a poškodenia povesti. K tomuto násiliu dochádza aj na internete vo forme urážok, podnecovania k nenávisti, obťažovania a vyhrážok smrťou.
4. Situácia novinárov je obzvlášť znepokojujúca³: sú vystavované vyššiemu počtu i iným druhom ďalších rizík. Takéto rodovo motivované násilie má mnoho podob vrátane online obťažovania, vyhrážok znásilnením a smrťou a podnecovania k nenávisti. Novinári patriaci k menšinám alebo sociálne marginalizovaným skupinám sú tiež neprimerane postihovaní takýmito hrozbami⁴.
5. Rovnako aj ekonomická situácia novinárov a iných pracovníkov médií je čoraz neistejšia. Finančná a ekonomická neistota mnohých médií, ktorá sa prejavila zatvorením viacerých z nich, spôsobuje, že pracovníci médií sú zraniteľnejší. Okrem toho nevyhnutnosť efektívnosti alebo ziskovosti, najmä v prípade súkromných médií, môže niekedy zhoršiť podmienky a kvalitu práce novinárov. Digitálna transformácia a expanzia globálnych aktérov a sociálnych sietí, ktoré súťažia s médiami na trhu s online reklamou⁵, spolu s dôsledkami pandémie⁶, počas ktorej médiá zaznamenali straty príjmov, ktoré boli vyššie ako zníženie príjmov na celoštátnej úrovni, viedli k prehĺbeniu ekonomickej neistoty novinárov a iných pracovníkov médií.

³ Pozri napr. správu *Media Pluralism Monitor Report* (Monitorovanie plurality médií), 2021; Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA), *Násilie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum*, 2014; FRA, *Crime, safety and victims' rights* (Trestná činnosť, bezpečnosť a práva obetí), 2021; Výročná správa partnerských organizácií pre platformu Rady Európy na podporu ochrany žurnalistiky a bezpečnosti novinárov za rok 2021; UNESCO, *Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts* (Online násilie páchané na novinárkach: globálny prehľad o jeho výskyte a vplyvoch), 2020; UNESCO, *The Chilling global trends in online violence against women journalists* (Zhoršovanie globálnych trendov v online násilí páchanom na novinárkach), 2021; OBSE, *Resource Guide on the Safety of Female Journalists Online* (Prehľad zdrojov k bezpečnosti novinárov online), 2020; Správa OBSE s názvom *Violence against women journalists and politicians: a growing crisis* (Násilie voči novinárkam a političkám: vzrastajúca kríza), 2021.

⁴ IPI, *Newsroom Best Practices for Addressing Online violence against Journalists* (Najlepšie postupy redakcií na riešenie online násilia páchaného na novinároch).

⁵ Závery Rady o ochrane slobodného a pluralitného mediálneho systému, december 2020.

⁶ Roberta Carliniová a Konrad Bleyer-Simon: *Media economy in the pandemic: a European perspective* (Ekonomika médií počas pandémie – európska perspektíva;) technická správa, Centrum pre pluralitu a slobodu médií (CMPF), 2021/01.

6. Európska komisia predložila návrh smernice o strategických žalobách proti verejnej účasti⁷, v ktorom sa Európskemu parlamentu a Rade navrhuje zavedenie procesných záruk proti takýmto súdnym konaniam, ako aj sprievodné odporúčanie⁸, ktoré dáva členským štátom usmernenia v týchto otázkach.
7. Členské štáty a Európska komisia boli vyzvané⁹, aby vykonávali európsku stratégiu pre ekosystém kultúrneho a kreatívneho priemyslu s cieľom okrem iného uľahčiť prístup k informáciám o dostupných finančných prostriedkoch pre médiá zlúčením príručky o financovaní programu Kultúra EÚ a interaktívneho nástroja na mapovanie audiovizuálnych a spravodajských médií, aby pracovníci a spoločnosti v oblasti spravodajských médií mali jednotný viacjazyčný digitálny portál, na ktorom sa uvádzajú rôzne potenciálne možnosti financovania, ktoré majú k dispozícii.
8. Európska komisia bude v roku 2022 naďalej podporovať mechanizmus rýchlej reakcie v prípadoch porušovania slobody tlače a médií ako súčasť programu Kreatívna Európa, ktorý umožňuje podporu okrem iného cezhraničnej spolupráce médií vrátane nezávislej a investigatívnej žurnalistiky vo forme grantov partnerstva pre žurnalistiku¹⁰.

⁷ 8529/22 – COM(2022) 177 final.

⁸ C(2022) 2428 final.

⁹ Závery Rady o budovaní európskej stratégie pre ekosystém kultúrneho a kreatívneho priemyslu, 4. apríla 2022 (2022/C 160/06).

¹⁰ Ročný pracovný program na rok 2022 na vykonávanie programu Kreatívna Európa, <https://culture.ec.europa.eu/document/2022-annual-work-programme-creative-europe-programme>

VÍTA SKUTOČNOSTĚ, ŽE:

9. Európska komisia prijala 16. septembra 2021 odporúčanie k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii, ktoré predstavuje dôležité usmernenie pre členské štáty. Európska komisia oznámila zámer uverejniť štúdiu okrem iného o ukazovateľoch používaných na monitorovanie vykonávania jej odporúčania, ktoré by sa mohli zaoberať bezpečnosťou na internete, a najmä podporou novinárov a žurnalistov patriacich k menšinám.

VYZÝVA EURÓPSKU KOMISIU, ABY:

10. V rámci existujúceho európskeho fóra spravodajských médií podporovala pravidelné organizovanie diskusií a výmen najlepších postupov v oblasti ochrany a bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií, čím sa uľahčí dialóg so zainteresovanými stranami o príslušnom vývoji.
11. Pokračovala v hodnotení existujúcich pilotných projektov a prípravných akcií na podporu slobody a plurality médií, aby sa stali rozsiahlejšími a dlhodobejšími.
12. Posilnila financovanie nezávislej a investigatívnej žurnalistiky¹¹, ktorá významne prispieva k verejnému a demokratickému životu, pričom bude vychádzať okrem iného z iniciatívy News¹² a čerpať napríklad z Programu InvestEU.
13. Zohľadnila bezpečnosť na internete a slobodu prejavu pre novinárov a iných pracovníkov médií vo všetkých príslušných iniciatívach vychádzajúcich z digitálnej stratégie EÚ.

¹¹ Žurnalistika sa riadi etickými zásadami, ako sú pravdivosť, vhodné prostriedky overovania a dokazovania a nestrannosť pri prezentácii, opise a podaní, ako sa zdôrazňuje v uznesení Parlamentného zhromaždenia Rady Európy č. 1003 (1993) – *Ethics of Journalism* (Etika žurnalistiky) a v uznesení č. 2066 (2015) – *Media responsibility and ethics in a changing media environment* (Zodpovednosť a etika médií v meniacom sa mediálnom prostredí) a v odporúčaní Výboru ministrov Rady Európy CM/Rec(2022)4 členským štátom o podpore priaznivého prostredia pre kvalitnú žurnalistiku v digitálnom veku.

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/news-initiative>

VYZÝVA ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH OBLASTÍ PRÁVOMOCÍ A V SÚLADE SO ZÁSADOU SUBSIDIARITY:

14. Podporovali celoživotné vzdelávanie¹³ o ochrane novinárov a pracovníkov médií pre všetky zainteresované strany, ako sú vedúci redakcií, orgány presadzovania práva, sudcovia a iné orgány pôsobiace v oblasti digitálnej bezpečnosti.
15. Podporovali rozvoj iniciatív v oblasti mediálnej a informačnej gramotnosti zameraných na zvyšovanie povedomia o bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií¹⁴.
16. Podporovali bezpečnosť na internete a posilnenie postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v digitálnej oblasti, najmä pokiaľ ide o novinárky, žurnalistov patriacich k menšinám alebo sociálne marginalizovaným skupinám, napríklad podporou vytvárania špecializovaných expertných skupín, ktoré by mohli zhromažďovať informácie a vymieňať si osvedčené postupy o tom, ako riešiť online útoky a hrozby, a ktoré by mohli spolu tvoriť zástupcovia médií a regulačných orgánov na úrovni EÚ alebo členských štátov, príslušníci orgánov presadzovania práva a úradníci v oblasti kybernetickej bezpečnosti.
17. Podporovali užšiu spoluprácu medzi online platformami a organizáciami občianskej spoločnosti, ktoré majú osobitné odborné znalosti, pokiaľ ide o boj proti koordinovaným online útokom, hrozbám, obťažovaniu, online sledovaniu alebo podnecovaniu k nenávisti voči novinárom a iným pracovníkom médií, s cieľom hlbšie pochopiť tieto hrozby, lepšie na ne reagovať a zodpovedajúcim spôsobom prispôsobiť postupy platforiem. Mohla by sa uskutočňovať napríklad prostredníctvom pravidelných dialógov, na ktorých by mohli zúčastniť aj verejné orgány.

¹³ Ako je vymedzené v článku 2 bode 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/817 z 20. mája 2021, ktorým sa zriaďuje Erasmus+: program Únie pre vzdelávanie a odbornú prípravu, mládež a šport a ktorým sa zrušuje nariadenie (EÚ) č. 1288/2013 (Ú. v. EÚ L 189, 28.5.2021, s. 1).

¹⁴ Pozri príručku Rady Európy k vykonávaniu odporúčania CM/Rec(2016)4 o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov.

18. Podporovali vykonávanie projektov a iniciatív na ochranu novinárov a žurnalistov patriacich k menšinám, najmä takých, ktoré umožňujú zlepšiť transparentnosť a informovanosť o útokoch a diskriminácii voči novinárom, a takých, ktoré presadzujú rovnosť a začlenenie v mediálnom priemysle a v redakciách, ako aj iniciatív, ktoré zvyšujú informovanosť o predchádzaní násiliu a obťažovaniu novinárov a iných pracovníkov médií a o boji proti týmto javom.
19. Najmä prostredníctvom výskumu ďalej prehlbovali poznatky o potenciálnych rizikách pre pracovníkov médií a vylepšovali najlepšie postupy, ktoré môžu pomôcť, najmä pokiaľ ide o ich ochranu a bezpečnosť v oblastiach ozbrojených konfliktov.
20. Podporovali iniciatívy a mechanizmy zamerané na zlepšenie ekonomickej a finančnej udržateľnosti médií vrátane tých, ktoré vyplývajú z transpozície práva súvisiaceho s autorským právom zavedených pre vydavateľov tlače v smernici (EÚ) 2019/790¹⁵, a tie, ktorých cieľom je zlepšiť nábor novinárov a iných pracovníkov médií, a vypracúvali štúdie o ich pracovných podmienkach v súlade s odporúčaním Rady z 8. novembra 2019.
21. Presadzovali iniciatívy a mechanizmy, ktoré podporujú mladých a nových uchádzačov na trhu práce novinárov a pracovníkov médií, ako aj novinárov a pracovníkov médií na voľnej nohe a tých, ktorí pracujú v miestnych a regionálnych médiách, čím sa posilní ich sloboda informovať.

¹⁵ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 17.5.2019, s. 92 – 125).

22. Podporovali iniciatívy a mechanizmy, ktoré podporujú výmenu a posilňovanie najlepších odborných postupov, najmä zvyšovaním informovanosti medzi novinármi a študentmi mediálnych odborov o rizikách, s ktorými sa môžu stretnúť vo svojej budúcej kariére, a o najlepších spôsoboch ich riešenia, a podporovali väčšiu účasť na rozširovaní významných európskych skúseností počas štúdia, aby mohli objavovať rozmanité prostredia a rôzne investigatívne a publikačné postupy.
23. Nabádali tento sektor, aby vypracoval iniciatívy a ukazovatele dôveryhodnosti spravodajstva a médií, ako je zamestnávanie novinárov, overovateľov faktov a iných pracovníkov médií, s cieľom stimulovať platformy a inzerentov, aby preukázali zodpovednosť pri spoločnom zabezpečovaní dostupnosti dôveryhodných informácií a rôznych pohľadov.
24. Zaviazali sa chrániť novinárov a iných pracovníkov médií na celom svete na príslušných multilaterálnych fórach, v rámci dvojstranných vzťahov, na vnútroštátnej úrovni a v rámci medzinárodných iniciatív na ochranu novinárov, ako aj slobodu informovať, pričom osobitnú pozornosť venovali ochrane a bezpečnosti novinárov a iných pracovníkov médií, ktorí pracujú v konfliktných zónach alebo z nich prichádzajú.
25. Podporovali novinárov a iných pracovníkov médií, ktorí sa snažia nezávisle a nestranne pokrývať spravodajsky ozbrojené konflikty, najmä prebiehajúcu ruskú vojenskú agresiu voči Ukrajine, a presadzovali iniciatívy, ktoré propagujú ich prácu a podávanie informácií, napríklad špecializované sekcie v rámci mediálnych služieb, najmä v ukrajinskom jazyku.

26. Podporovali nezávislých novinárov a pracovníkov médií a novinárov a pracovníkov médií pôsobiacich v exile, najmä z krajín ako Ukrajina, Bielorusko a Ruská federácia, vzhľadom na ich individuálnu situáciu a príčiny vyhnanstva. Táto podpora by v prípade potreby mohla predstavovať odbornú, finančnú, sociálnu, administratívnu alebo právnu pomoc, a to aj zo súkromného sektora, a bola by zameraná na vytváranie bezpečných pracovných podmienok a pomoc pri obnovení ich profesionálnej činnosti, napríklad prostredníctvom pobytov alebo iniciatív uľahčujúcich identifikáciu pracovných príležitostí.
27. Vymieňali si skúsenosti na úrovni členských štátov, pokiaľ ide o to, ako čo najlepšie prijímať novinárov a iných pracovníkov médií z regiónov postihnutých konfliktom.
28. Vymieňali si najlepšie postupy a do roku 2025 zhodnotili vykonávanie týchto záverov.

Zmluvy o EÚ

- Zmluva o Európskej únii, najmä jej článok 2: „Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“
- Charta základných práv EÚ, najmä jej článok 11: „Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie a myšlienky bez zasahovania orgánov verejnej moci a bez ohľadu na hranice.“

Dokumenty Rady

- Závery Rady o ochrane slobodného a pluralitného mediálneho systému (2020/C 422/08)
- Závery Rady o budovaní európskej stratégie pre ekosystém kultúrneho a kreatívneho priemyslu zo 4. apríla 2022
- Odporúčanie Rady z 8. novembra 2019 o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby (2019/C 387/01)

Dokumenty Komisie

- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne pre európsku demokraciu, COM(2020) 790 final

- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európske médiá v digitálnej dekáde: akčný plán na podporu obnovy a transformácie, COM(2020) 784 final
- Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov: Správa o právnom štáte 2021, COM/2021/700 final
- Odporúčanie Komisie (EÚ) 2021/1534 zo 16. septembra 2021 k zaručeniu ochrany, bezpečnosti a posilneniu postavenia novinárov a iných pracovníkov médií v Európskej únii

Dokumenty Rady Európy

- Odporúčanie CM/Rec(2016)4 o ochrane žurnalistiky a bezpečnosti novinárov a iných mediálnych aktérov
- Uznesenie o bezpečnosti novinárov (2021)
- Odporúčanie Výboru ministrov CM/Rec(2022)4 členským štátom o podpore priaznivého prostredia pre kvalitnú žurnalistiku v digitálnom veku

Dokumenty Organizácie Spojených národov

- Rezolúcia Bezpečnostnej rady OSN č. 2222 (2015) o ochrane novinárov a otázke beztretnosti
- Rezolúcia Valného zhromaždenia OSN A/C.3/76/l.a9/Rev1 „Bezpečnosť novinárov a otázka beztretnosti“
- Správa z roku 2021 „*Violence against women journalists and politicians: a growing crisis*“ (Násilie voči novinárkam a političkám: vzrastajúca kríza)